

DOI: 10.5281/zenodo.2597589
 UDC Classification: 334.716:338.1
 JEL Classification: D73, H12

COMPLIANCE FUNCTION AS A FACTOR IN ENSURING THE ECONOMIC SECURITY OF AN INDUSTRIAL ENTERPRISE

КОМПЛАЄНС-ФУНКЦІЯ ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

Lyudmila L. Kalinichenko, Doctor of Economics, Professor
Kharkiv National University of Construction and Architecture, Kharkiv, Ukraine
 ORCID: 0000-0001-9847-8448
 Email: pgspererva@gmail.com

Maxim M. Tkachov, Phd in Economics, Associate Professor
National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute", Kharkiv, Ukraine
 ORCID: 0000-0003-4540-8299
 Email: tkachovmaksim85@gmail.com
 Received: 03.12.2018

Калініченко Л.Л., Ткачов М.М. Комплаєнс-функція як фактор забезпечення економічної безпеки промислового підприємства. Науково-методична стаття.

Стаття присвячена питанням адаптації теорії і практики комплаєнс-функції до умов виробничо-комерційної діяльності промислового підприємства з метою забезпечення його економічної безпеки. Доведено, що сталий і динамічний розвиток промислового підприємства, його ефективність і конкурентоспроможність тісно пов'язані з економічною безпекою. Обґрунтовано сутність комплаєнс-функції та її основних елементів, розкрито можливості практичного використання комплаєнс на промислових підприємствах з метою забезпечення їх економічної безпеки. Комплаєнс-контроль повинен перешкоджати негативним факторам виробничо-комерційної діяльності промислового підприємства, які здатні вплинути на рівень його економічної безпеки. У статті визначено і доведено значущість системи комплаєнс-контролю як фактора, який забезпечує економічну безпеку промислового підприємства.

Ключові слова: комплаєнс-функція, принципи, функції, економічна безпека, промислового підприємства

Kalinichenko L.L., Tkachov M.M. Compliance function as a factor in ensuring the economic security of an industrial enterprise. Scientific and methodical article.

The article is devoted to questions of adaptation of the theory and practice of compliance-function to the conditions of production and commercial activity of industrial enterprise in order to ensure its economic security. It has been proved that the stable and dynamic development of an industrial enterprise, its efficiency and competitiveness are closely linked to economic security. The essence of the compliant function and its main elements is substantiated; the possibilities of practical use of compliance in the industrial enterprises are disclosed in order to ensure their economic security. Compliance-control should prevent negative factors of industrial and commercial activity of an industrial enterprise that can affect the level of its economic security. The article defines and demonstrates the importance of the system of compliance control as a factor ensuring the economic security of an industrial enterprise.

Keywords: compliant function, principles, functions, economic safety, industrial enterprise

Сталий та безкризовий розвиток промислового сектора, його ефективність і конкурентоспроможність має першорядне значення для забезпечення стабільності української економіки як на мікро-, так і на макроекономічному рівнях, так як воно тісно пов'язане з економічною безпекою. В умовах інтеграції України у світову економіку та ринкової конкуренції дуже гостро стоїть питання економічної безпеки промислового підприємства, яке продукує інноваційну та конкурентоспроможну продукцію для зовнішнього та внутрішнього ринків. Будь-якому підприємству, що має намір вести законний і цивілізований бізнес, надзвичайно важливо дотримання всіх діючих норм та правил регулювання виробничо-підприємницької діяльності, відповідність усіх норматив-нометодичних і навіть стратегічних (програмних) документів підприємства цим правилам. Промислове підприємство, що високо цінує свою репутацію надійної та прозорої фінансової установи, повинне працювати у відповідності з кращими міжнародними стандартами і створювати корпоративну культуру нетерпимості до корупції, завжди прагнути дотримуватися як духу, так і букви закону. Адже довіра споживачів, інвесторів, компаньйонів ґрунтується на впевненості в тому, що всі види продукції виробляються та пропонуються на ринку з дотриманням основ професійної етики і виконуються згідно з найвищими стандартами якості. І саме тому комплаєнс, що розуміється як відповідність діяльності підприємства законодавству, стандартам та етичним нормам ведення бізнесу, є сьогодні важливим фактором зміцнення довіри до фінансових інститутів, показником їх правової зрілості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Проведене дослідження теоретичних і практичних основ комплаєнсу свідчить про недостатню обізнаність з цього питання вітчизняного промислового сектору. Проблеми практичного викорис-

тання комплаєнс-функції у вітчизняній економіці досліджували ряд зарубіжних та вітчизняних вчених-економістів, серед яких слід виділити наукові дослідження Борнікова Г., Гаврікової А., Деевой Н., Даніліна О. та Пустовалової Е., Перерви П., Коціскі Д., Нагі С., Верес Шомоші М., Романчик Т. та ін. Зокрема, Бортников Г. аналізує систему управління комплаєнс-ризиками в рамках загальної інтегрованої системи управління ризиками [1], звертаючи особливу увагу на важливість комплаєнс-функції для кредитно-фінансового сектору економіки. Гаврікова А. розкриває основи використання системи комплаєнс-контролю в межах механізму формування і реалізації інноваційної політики організації [2], але в її дослідження відсутні аналітичні порівняльні дослідження комплаєнс-контролю, внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту. Ці поняття з одного боку є близькими за змістовним наповненням, з іншого – мають досить різні організаційно-економічні механізми практичної реалізації. Цей недолік в певній мірі усунуто в дослідженнях Деевої Н., яка звертає особливу увагу на наявність діалектичного взаємозв'язку між комплаєнс-функцією, внутрішнім контролем, внутрішнім аудитом та ризик-менеджментом [4]. Данілін О. та Пустовалова Е. досліджують підходи до виявлення сфер практичного використання комплаєнс-функції і методологію побудови організації програми комплаєнс в різних організаціях та установах [3].

Правдива Л. обґрунтовує напрямки розвитку комплаєнс-функції у практичній діяльності українських фінансово-кредитних установ [5].

Проведений аналіз наявних публікацій та досліджень свідчить про в певній мірі одностороннє висвітлення практичного використання комплаєнс-функції, яке більшість авторів пов'язують тільки з банківською діяльністю. Разом з тим, на наш погляд, такий стан речей пояснюється початковими дослідженнями комплаєнс-функції в нашій країні. На сьогодні комплаєнс-функція впевнено проникає в усі сфери економічної діяльності, зокрема, і на промисловій підприємства, що нагально потребує проведення відповідних наукових досліджень та практичних обґрунтувань.

Метою статті є розкриття сутності комплаєнс-функції, її основних елементів, можливостей практичного використання на промислових підприємствах нашої країни з метою забезпечення їх економічної безпеки.

Виклад основного матеріалу дослідження

Термін «комплаєнс» (англ. compliance – згода, відповідність, походить від дієслова to comply – відповідати) означає систему захисту бізнесу і його акціонерів від зовнішньої корупції, зловживань та неефективного управління організацією з боку її топ-менеджерів, а також здатність діяти у відповідності з інструкціями, правилами і спеціальними вимогами.

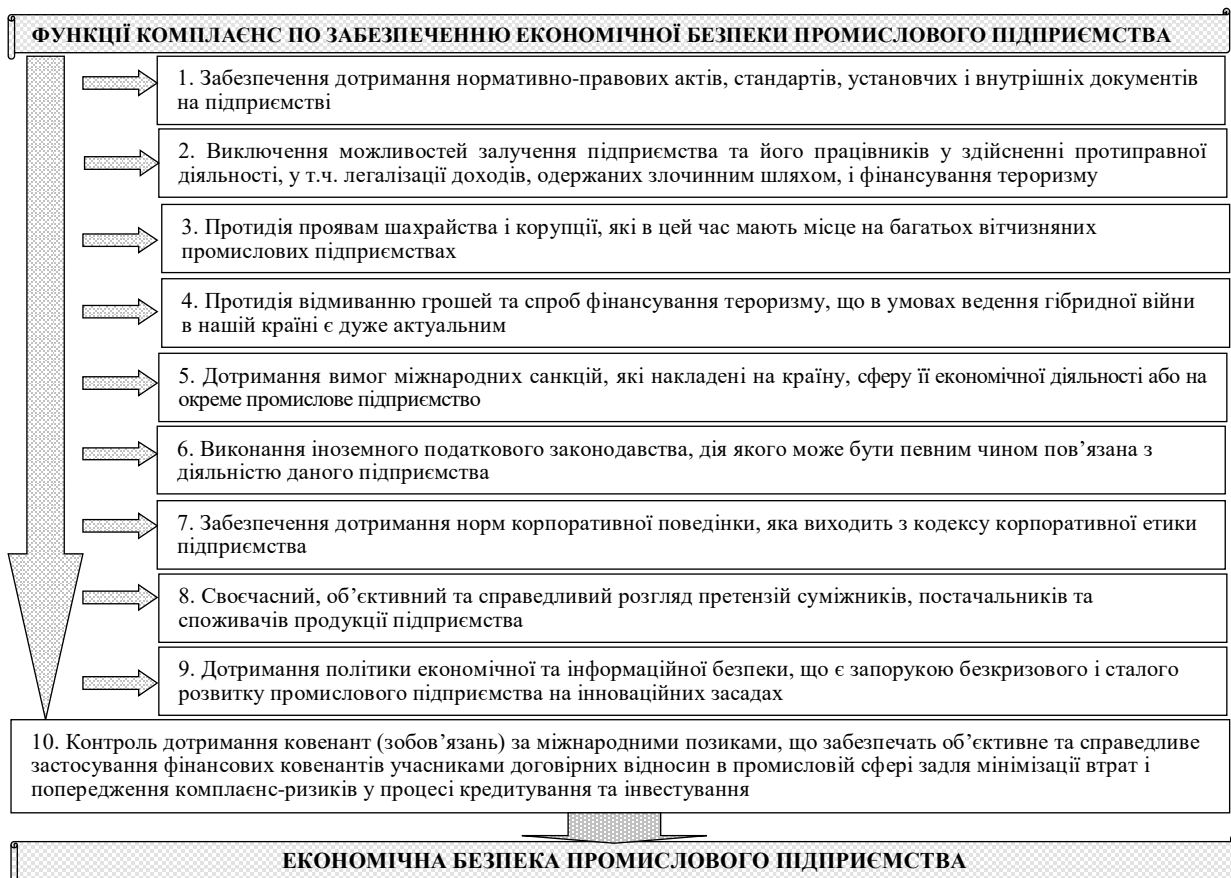

Рис. 1. Основні функції комплаєнс по забезпеченню економічної безпеки промислового підприємства

Джерело: власна розробка авторів

Роль комплаєнс-функції в промисловій сфері зводиться до виконання функцій контролю дотримання законодавчо-нормативних актів, дотримання етичних принципів, підтримання ділової репутації, захисту економічної безпеки. Тому комплаєнс на промисловому підприємстві виконує низку важливих функцій органів управління, практична реалізація яких і забезпечує промисловому підприємству необхідний рівень економічної безпеки (рис. 1).

Роль комплаєнсу в промисловій сфері з метою забезпечення його економічної безпеки зводиться до виконання функцій контролю дотримання законодавчо-нормативних актів, дотримання етичних принципів, підтримання ділової репутації, захисту фінансової безпеки. Підрозділи, що реалізують на підприємстві функцію перевірки на дотримання ним всіх діючих норм та правил регулювання комерційно-виробничої діяльності та відповідність усіх нормативно-методичних та стратегічних документів цим правилам підпадають під комплаєнс-контроль, головним завданням якого є забезпечення створення

системи внутрішнього контролю, яка адекватно оцінює і управляє комплаєнс-ризиками, з якими стикається в своїй діяльності промислове підприємство. Згідно рекомендацій Базельського комітету [9] під комплаєнс-ризиком розуміють ризик застосування юридичних санкцій, застосування санкцій регулюючих органів, істотного фінансового збитку, втрати репутації підприємством в результаті недотримання ним законів, інструкцій, правил, стандартів саморегулювальних організацій або кодексів поведінки, які стосуються комерційно-виробничої діяльності. Комплаєнс-ризик іноді трактується як ризик чесності, або порядності, оскільки репутація підприємства тісно пов'язана з дотриманням ним принципів порядності і справедливості у своїй діяльності. Наявність комплаєнс-ризиків може призвести промислове підприємство до погіршення репутації, втрати довіри з боку регулюючих органів, інвесторів, партнерів, акціонерів, споживачів. Видами комплаєнс ризику є продуктовий ризик, регулятивний ризик, репутаційний ризик (рис. 2).

Рис. 2. Принципи комплаєнс-функції на промисловому підприємстві
Джерело: власна розробка авторів

Практична реалізація комплаєнс-функції на промисловому підприємстві, на нашу думку, вимагає комплексного, системного підходу. Виходячи з цього положення, під комплаєнс-

функцією слід розуміти сукупність елементів корпоративної культури, організаційної структури, технічних засобів та документів, правил і процедур, регламентованих внутрішніми

і зовнішніми нормативами і вимогами, що забезпечують дотримання основних принципів комплаєнс як вищими керівництвом, так і всіма працівниками промислового підприємства, а також механізм щодо встановлення та аналізу корупційно небезпечних сфер діяльності, виявлення. Оцінювання та управління комплаєнс-ризиками і забезпечення комплексного захисту промислового підприємства від комплаєнс-загроз.

Висновки

Розглянуто питання адаптації теорії і практики комплаєнс-функції до умов виробничо-комерційної діяльності промислового підприємства з метою забезпечення його економічної безпеки. Авторами обґрунтовано, що сталий і динамічний розвиток промислового підприємства, його ефективність і конкурентоспроможність тісно пов'язані з економічною безпекою підприємства. В умовах ринкової конкуренції благополуччя фінансово-господарської діяльності підприємства знаходиться в залежності від поставлених перед ним стратегічних цілей і тактичних завдань.

Доведено, що комплаєнс-контроль, як засіб реалізації економічної безпеки підприємства, відіграє важливу роль в забезпеченні стабільної діяльності підприємства. Запропоновано для забезпечення економічної безпеки промислового підприємства використовувати комплаєнс-функцію як ефективний елемент контролю над відповідністю практичних дій персоналу

підприємства вимогам діючого законодавства, існуючим положенням, нормам та інструкціям. Економічна безпека передбачає, перш за все, сукупність дій зі створення і зміцнення умов протидії небезпекам та загрозам, економічним інтересам, визначенню методичних підходів до виявлення, попередження та припинення цих загроз. При цьому, система економічної безпеки передбачає виявлення ситуації, в яких економічні параметри знаходяться не в межах норми, розробляти та вживати заходів щодо їх подолання.

Сутність системи комплаєнс-контролю відтворюється в системі упорядкованих взаємозв'язаних засобів, методик і процедур, що використовуються з метою підвищення ефективності управління виробничо-комерційної діяльності, забезпечення контролю за збереженням майна, дотримання чинного законодавства. На думку авторів, комплаєнс-контроль повинен перешкоджати негативним факторам виробничо-комерційної діяльності промислового підприємства, які здатні негативно вплинути на його економічну безпеку. В цьому і полягає значущість системи комплаєнс-контролю як надзвичайно важливого фактора, який забезпечує економічну безпеку промислового підприємства. Використання комплаєнс-функції в практиці роботи промислових підприємств дозволить в найкоротші терміни виявити існуючі проблеми, попередити їх, а також усунути їх найближчим часом.

Abstract

The article is devoted to the adaptation of the theory and practice of compliance function to the conditions of production and commercial activities of an industrial enterprise in order to ensure economic security. The article proves that the sustainable and dynamic development of an industrial enterprise, its efficiency and competitiveness are closely related to the economic security of the enterprise. In the conditions of market competition, the well-being of the financial and economic activity of an enterprise depends on its strategic goals and tactical objectives.

It is proved that compliance control, as a means of implementing the economic security of an enterprise, plays an important role in ensuring the stable operation of an enterprise. It is proposed to use the compliance function to ensure the economic security of an industrial enterprise as an effective element of monitoring compliance of the practical actions of the enterprise staff with the requirements of current legislation, the existing regulations, standards and instructions. Economic security involves, above all, a set of actions to create and strengthen the conditions for countering hazards and threats, economic interests, the development of methodological approaches to the identification, prevention and suppression of these threats. At the same time, the system of economic security involves identifying situations in which economic parameters are not within the normal range, and develop and take measures to improve them.

The practical implementation of the compliance function at an industrial enterprise, in our opinion, requires an integrated, systematic approach. Based on this provision, the compliance function should be understood as a set of elements of corporate culture, organizational structure, technical facilities and documents, rules and procedures regulated by internal and external regulations and requirements that ensure compliance with the basic principles of compliance with both senior management and all employees industrial enterprise, as well as a mechanism for the establishment and analysis of corruptly dangerous areas of activity, detection. Assessment and management of compliance risks and ensuring comprehensive protection of the industrial enterprise from compliant threats.

It is substantiated that the essence of the compliance control system is reproduced in a system of ordered interrelated tools, techniques and procedures used to improve the management of production and commercial activities, ensuring control over the safety of property, compliance with current legislation. Compliance control should prevent the negative factors of production and commercial activities of an industrial enterprise that can

adversely affect its economic security. The article defines the significance of the compliance control system as a factor ensuring the economic security of an industrial enterprise.

Список літератури:

1. Бортников Г. Комплаєнс ризик (ризик несоблюдения): международные стандарты и их применимость для банков в странах СНГ [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.ia.ru/inner_auditor/publication/foreign_mass_media_articles/bortnikov/.
2. Гаврікова А.В. Застосування системи комплаєнс-контролю в процесі здійснення інноваційної кредитної політики банку / А.В.Гаврікова // Економіка і організація управління: [збірник наукових праць]. – 2012. – № 1(11). – С. 21-30.
3. Данилин О. Комплаєнс-функція в сучасній організації: створення, структурування і оцінка / О.Данилин, Е.Пустовалова // Внутренний контроль в кредитной организации. – 2010. – № 3(07) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.int-comp.org/attachments/Danilin-Pustovalova-Compliance-Function.pdf>.
4. Деєва Н.Е. Внутрішній контроль у системі ризик-менеджменту комерційного банку / Н.Е.Деєва // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Сер.: Економічні науки. – Черкаси: ЧДТУ, 2009. – Вип. 23, ч. 2. – С. 86-91.
5. Перерва П.Г. Комплаєнс-програма промислового підприємства: сутність і задачі / П.Г.Перерва // Вестник Национального технического университета «Харьковский политехнический институт» (економічні науки). – 2017. – №24 (1246) – С. 153-158.
6. Перерва П.Г. Оцінка впливу інноваційної, інвестиційної та маркетингової політики підприємства на рівень конкурентоспроможності / П.Г.Перерва, С.Нагі, Szabolcs Nagy, Т.О.Кобелева // Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (економічні науки): зб. наук. пр. – Харків : НТУ «ХПІ», 2018. – № 15 (1291). – С. 89-94.
7. Перерва П.Г. Комплексний підхід до управління конкурентоспроможністю промислової продукції / П.Г.Перерва, Т.В.Романчик // Економічні науки : зб.наук.праць. Сер.: Економіка та менеджмент. – Луцьк : ЛНТУ, 2012. – Вип. 9 (34), ч. 2. – С. 24-34.
8. Правдива Л. Удосконалення корпоративного управління в банках та управління комплаєнс-ризиком // Вісник НБУ. – 2011. – № 7. – С. 10-13.
9. Basel Committee on Banking Supervision: Compliance and the compliance function in banks, april 2005 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.bis.org/publ/bcbs113.htm>.
10. Nagy, Szabolcs (2015). Criteria of Effective Marketing – Analysis Of Corporate Marketing Activities In Hungary // Proceedings of "Balance and Challenges". 9th International Scientific Conference., University of Miskolc, Pp. 103-112.
11. Nagy, Szabolcs (2016). E-commerce in Hungary: A Market Analysis // Theory methodology practice: Club of economics in Miskolc. – 2016. – №12 (02). Pp. 25-32.
12. Kocziszky, György Anti-corruption compliance in the enterprises program [Electronic resource] / G.Kocziszky, M.Veress Somosi, P.G.Pererva // Стратегічні перспективи розвитку економічних суб'єктів в нестабільному економічному середовищі: зб. тез наук. робіт 2-ї Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. з міжнар. участю, 28-30 листопада 2017 р. / Кременч. нац. ун-т ім. Михайла Остроградського.– Кременчук, 2017. – С. 164-167. – Режим доступа: <https://drive.google.com/file/d/1r-6uz8h9jl-bCWwpPrY7esG925mrQuDP/view>.
13. Kocziszky, György Compliance risk in the enterprise / G.Kocziszky, M. Veress Somosi, Т.О.Кобієлієва // Стратегія інноваційного розвитку економіки України: проблеми, перспективи, ефективність «Форвард-2017» тр. 8-ї Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. студ. та молодих вчених, 27 грудня 2017 р. ред.: П.Г. Перерва, Є.М. Строков, О.М. Гуцан. – Харків: НТУ «ХПІ», 2017. – С. 54-57.
14. Kocziszky, György Reputational compliance / György Kocziszky, M.Veress Somosi, Т.О.Кобієлієва // Дослідження та оптимізація економічних процесів «Оптимум-2017»: тр. 13-ї Міжнар. наук.-практ. конф., 6-8 грудня 2017 р. ред.: О.В. Маноїленко, Є.М. Строков.– Харків: НТУ «ХПІ», 2017. – С.140-143.

References:

1. Bortnikov, G. (2014). Compliance risk (risk of non-compliance): international standards and their applicability for banks in the CIS countries. Retrieved from: http://www.iiru.ru/inner_auditor/publication/foreign_mass_media_articles/bortnikov [in Russian].
2. Havrikova, A.V. (2012). The use of compliance monitoring in the implementation of innovative loan policy. Economics and Organization Management: Collected Works, 1 (11), 21-30 [in Ukrainian].

3. Danilin, O., Pustovalova, E. (2010). Compliance function in the modern organization: co-building, structuring and evaluation. Internal control in the credit institution, 3 (07). Retrieved from: <http://www.int-comp.org/attachments/Danilin-Pustovalova-Compliance-Function.pdf> [in Russian].
4. Deeva, N.E. (2009). Internal control system of risk management of commercial bank. Collected Works of Cherkasy State Technological University. August : Economics, 23, p. 2, 86-91 [in Russian].
5. Pererva, P.G. (2017). Compliance program of an industrial enterprise: essence and tasks. Vestnyk Natsionalnoho tekhnichnoho universytetu "Kharkivskyy politekhnichnyy instytut" (ekonomichni nauky), 24 (1246), 153-158 [in Russian].
6. Pererva, P.G., Nagy, Szabolcs, Kobieliava, T.O. (2018). Estimation of the influence of innovative, investment and marketing policy of the enterprise on the level of competitiveness. Bulletin of the National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute" (economic sciences), 15 (1291), 89-94 [in Ukrainian].
7. Pererva, P.G., Romanchik, T.V. (2012). Kompleksny p_dkhid up to the management of the competitiveness of industrial production. Economic sciences: zb.nauk.prats. Ser.: Ekonomika ta management, 9 (34), 2, 24-34 [in Ukrainian].
8. Pravduva, L. (2011). Improving corporate governance in banks and management of compliance risk. Bulletin of the National Bank of Ukraine, 7, 10-13 [in Russian].
9. Basel Committee on Banking Supervision: Compliance and the compliance function in banks (april 2005). Retrieved from: <http://www.bis.org/publ/bcbs113.htm> [in English].
10. Nagy, S. (2015). Criteria of Effective Marketing. Analysis Of Corporate Marketing Activities In Hungary. Proceedings of "Balance and Challenges". 9th International Scientific Conference, 103-112. Miskolc: University of Miskolc [in English].
11. Nagy, S. (2016). E-commerce in Hungary: A Market Analysis. Theory methodology practice: Club of economics in Miskolc. 12 (02), 25-32 [in English].
12. Kocziszky, G., Veres Somosi, M., & Pererva, P.G. (2017). Anti-corruption compliance in the enterprises program. Stratehichni perspektyvy rozvytku ekonomichnykh subyektiv u nestabilnomu ekonomichnomu seredovyshchi: zb. tezy nauk. robit 2-yi Vseukr. nauk.-prakt. internet-konf. z internar. uchastyu (pp. 164-167). Kremenchug: Un-t im. Mykhayla Ostrohradskoho [in English].
13. Kocziszky, G., Veres, Somosi, M., & Kobieliava, T.O. (2017). Compliance risk in the enterprise. Stratehiyi innovatsynoho rozvytku ekonomiky Ukrayiny: problemy, perspektyvy, efektyvnist "Forvard-2017": tr. 8-yi Mizhnar. nauk.-prakt. Internet-konf. stud. ta molodykh vchenykh, 27 hrudnya 2017 r. (pp. 54-57). Kharkiv: NTU "KHPI" [in English].
14. Kocziszky, G., Veres Somosi, M., & Kobieliava, T.O. (2017). Reputational compliance. Doslidzhennya ta optymizatsiya ekonomichnykh protsesiv "Optimum-2017": tr. 13-yi Internat. nauk.-prakt. konf., 6-8 hrudnya 2017 r. (pp. 140-143). Kharkiv: NTU "KHPI" [in English].

Посилання на статтю:

Калініченко Л. Л. Комплаєнс-функція як фактор забезпечення економічної безпеки промислового підприємства / Л. Л. Калініченко, М. М. Ткачов // *Економіка: реалії часу. Науковий журнал*. – 2018. – № 6 (40). – С. 46-51. – Режим доступу до журн.: <https://economics.opu.ua/files/archive/2018/No6/46.pdf>. DOI: 10.5281/zenodo.2597589.

Reference a Journal Article:

Kalinichenko L. L. Compliance function as a factor in ensuring the economic security of an industrial enterprise / L. L. Kalinichenko, M. M. Tkachov // *Economics: time realities. Scientific journal*. – 2018. – № 6 (40). – P. 46-51. – Retrieved from <https://economics.opu.ua/files/archive/2018/No6/46.pdf>. DOI: 10.5281/zenodo.2597589.

